

2010 Hak İhlalleri İzleme Raporu

Hazırlayan

Protestan Kiliseler Derneği

Hukuk ve İnanç Özgürlüğü İzleme Kurulu

10.01.2011

Giriş ve Özet¹

'Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı vardır.' (BMİHEB- Madde 18) Türkiye'de bu hakkın herkes için ve her yerde hayata geçmesi en büyük temennimizdir. Ülkemizde din ve inanç özgürlüğü genel olarak uluslararası insan hakları ve anayasal güvence altında olsa da, pek çok sıkıntı ve zorluk varlığını sürdürmektedir. Aşağıda Protestan toplumunun 2010 yılında din ve inanç özgürlüğü açısından yaşamış olduğu sorunları ortaya koyan bir rapor bulunmaktadır.² Ayrıca 'Protestan Kiliseler Derneği' 2010 yılı içerisinde "Protestanların Yasal ve Sosyal Sorunları - 2010 Raporu" adında geniş kapsamlı bir rapor hazırlayıp kamuoyu ve resmi kuruluşlar ile paylaşmıştır.³

Diğer sıkıntıların yanı sıra, öne çıkan sorunlar kısaca şöyle özetlenebilir:

2010 yılında Hıristiyanlar'a yönelik nefret suçları devam etmiştir, Protestanlara ve Kiliselerine yönelik fiziksel saldırılar gerçekleşmiştir. En yaygın ve köklü bir şekilde ortaya çıkan sorun ise, Protestanların ibadet yeri kurma ve ibadet için kullandıkları mekanları devam ettirme konusunda ciddi engellemelerle karşı karşıya kalmış olmalarıdır. Dernekleşme, toplulukların tüzel kişilik kazanma konusunda kısmi bir yarar sağlamış olsa da, tam bir çözüm getirmemiştir. Zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nden (DKAB) kaynaklı sorunlar ve Türkiye'de farklı dinlere mensup kişilere karşı hoşgörüsüzlük bir sorun olmaya devam etmektedir. Bu zemininin ortadan kaldırılması acil bir sorun olarak ele alınmayı beklemektedir.

Nefret Suçları

- İzmir Buca Baptist Kilisesi 26.02.2010 ve 04.03.2010 tarihlerinde taşlı saldırıya uğramıştır. Kamera kayıtları olmakla birlikte görüntü net olmadığından saldırganların kimliği belirlenememiştir. Olaylar emniyet güçlerine bildirilmiştir.
- Samsun Agape Kilisesi Önderi'ne Nisan 2010'da suikast planlandığı haberi üzerine koruma önlemleri artırılmıştır.
- Ankara Kurtuluş Kilisesi'ne 28.04.2010 tarihinde bir kişinin camları koruyan panjuru tekmelemek sureti ile maddi zarar verdiği belirtilmiştir. Kamera görüntülerinden kişinin kimliği belirlenmiş ve Emniyet güçleri tarafından yakalanmıştır. Yapılan mahkemede saldırganın özür dilemesi üzerine Kilise şikayeti geri çekmiş ve kişi serbest bırakılmıştır.
- İzmir Karataş İsevi Topluluğu(Kilisesi) üyesi genç bir erkek, 02.12.2010 tarihinde çalıştığı işyeri sahibinin Hıristiyan olduğunu öğrenmesi üzerine hakarete uğramış, işyeri sahibi tarafından bıçaklı saldırıya maruz kalmış ve elinden yaralanmıştır. Daha sonra işyeri sahibi, gencin ailesi ve akrabalarına telefon ederek onları bu gence karşı kışkırtmaya çalışmıştır. İşyeri sahibi aile dostu olduğu için herhangi bir suç duyurusunda bulunulmamıştır.
- İstanbul Ümraniye Protestan Kilisesi 12 Aralık 2010 tarihinde taşlı saldırıya uğramıştır. Saldırıyı gerçekleştirenlerin aynı mahallede bulunan 14-16 yaşlarında çocuklar olduğu ortaya çıkmıştır. Polis koruma tedbirlerini artırmıştır.
- Aydın Kuşadası Protestan Kilisesi'ne 16 Aralık 2010 günü bir kişi tarafından taşlı saldırı gerçekleştirilmiş ve camları kırılmıştır. Polis soruşturması devam etmektedir
- Gaziantep Yeni Yaşam Kilisesi üyeleri 2010 yılı içerisinde çeşitli kereler fiziksel

¹ Ocak 2009 tarihinden itibaren 'Türkiye Protestan Kiliseler Birliği', bir dernek olarak 'Protestan Kiliseler Derneği' adı altında görevini sürdürmektedir.

² Raporun Protestan toplumu ile sınırlı olmasının nedeni, kaynaklarımızın kısıtlı oluşu ve en iyi bu toplumu tanınamızdır. Toplumumuz, herkes için inanç özgürlüğünü savunmaktadır.

³ http://docs.google.com/viewer?url=http://www.protestankiliseler.org/Protestan_Kiliseleri_2010_Raporu_-_Tur.pdf&pli=1

saldırılara maruz kalmış ancak saldırganların kimliği bilinmediğinden ve saldırıya maruz kalan üyeler korktukları için şikayetçi olmaya yanaşmamıştır. Kilise önderinin sözlü olarak emniyet güçlerini bilgilendirmesi neticesinde koruma önlemleri artırılmıştır.

- 2010 yılında Türkiye genelinde birçok kilise önderi ve Topluluk hayati tehlike altında olduğu için güvenlik güçleri tarafından koruma altında bulunmaya devam etmektedir⁴. En az altı Protestan Kilise önderi yakın polis koruması altında, en az bir önderin çağırılmalı polis koruması bulunmakta, en az altı kilisede ibadet sırasında polis dışarıda güvenliği sağlamaktadır. Tüm bu veriler bile Protestan toplumunun yaşam hakkının ne kadar kırılgan ve tehdit altında olduğunu ortaya koymaktadır.
- Son olarak 27 Aralık 2010 günü İstanbul'da bir kilise önderi hayati tehlike altında olduğu için güvenlik güçleri tarafından uyarılmış ve kendisine emniyet tarafından yakın koruma tahsis edilmiştir.

İbadet Yeri Sorunları⁵

Yasal olarak ibadet yeri kuramama sorunu Protestanlar için en köklü ve yaygın sorun olarak öne çıkmaktadır.

2003 yılında Avrupa Birliği 6. Uyum Paketi çerçevesinde 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yapılan değişikliklerde, 'cami' kelimesi yerine kullanılan 'ibadet yeri' sözcüğü ile gayrimüslim vatandaşlarımızın ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi hedeflenmiştir. Ancak, Türkiye'deki Protestan toplumunun ibadet yeri edinmedeki olumsuz tecrübeleri, bu olumlu yasal gelişmelerin yorum ve uygulanmasında Protestan Toplumunun ciddi engeller ve hak ihlalleri ile karşılaştığını ve yasal haklarını kullanamadığını ortaya koymaktadır. Bu sorun, doğrudan yasadan, uygulama yönetmeliğinden ve kamu görevlilerinin olumsuz tutumundan kaynaklanmaktadır. Her ilde değişen imar koşulları, Uygulama Yönetmelikleri belediyelere göre farklılık arz etmektedir.

Diğer bir sorun, mülki amirlikten izin alma sorunudur. Türkiye'deki Protestan Toplulukları mülki amirden izin alınmasına ve devletin denetimine karşı değildir. Aksine yasanın bu maddesinin değişmesi ileri bir adım olarak görülmektedir. Buradaki temel problem izin verilirken göz önünde bulundurulmuş kriterlerin net olmaması ve keyfi uygulamalara fırsat vermesidir. Maalesef, birçok yerde mülki amirlikler bu toplulukların engellenmesi gerektiğini düşünmektedirler. Sonuç olarak, 2003 yılında yapılan değişiklik amacına ulaşmamıştır ve ibadet yerleri kurulamamaktadır.

- İstanbul Ümraniye Protestan Kilisesi önderine Ataşehir ilçe Emniyet Müdürlüğü tarafından kullandıkları binanın "resmi ibadethane" olmadığı gerekçesi ile 10.01.2010 tarihinde Kabahatler Kanunu'na muhalefetten para cezası kesilmiştir. Herhangi bir kapatılma işlemi yapılmamıştır.
- İstanbul Beşiktaş Protestan Kilisesi'nin ibadet için kullandıkları müstakil binanın "resmi ibadethane" olarak onaylanması için 2006 yılında yaptıkları başvuru İstanbul Büyükşehir Belediye Meclisi tarafından uygun görülmesine rağmen 3 Nolu Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu tarafından Kilisenin bulunduğu bölgenin konut bölgesi olması ve yeterli kullanım alanı olmaması nedeniyle 14.05.2010 tarihinde olumsuz görüş bildirmesi üzerine başvuru olumsuz sonuçlanmıştır.
- İzmir Karşıyaka Sevgi Protestan Kilisesi'ne 28.11.2010 tarihinde Karşıyaka Kaymakamlığı tarafından ibadet için kullandıkları mekanın "gayri resmi ibadethane" olduğu tebliğ edilmiştir.

2010 yılında gerçekleşen bu gelişmelerin yanı sıra İmar Kanunu'nun değiştiği 2003 yılından beri en az 11 kilise resmi ibadet yeri statüsü için başvurmuş ve başvuruların tamamına yakını çeşitli gerekçelerle reddedilmiştir. Bu sonuç Türkiye'de din ve inanç özgürlüğünün durumu açısından son derece uyarıcıdır çünkü yasal bir şekilde yeni ibadet yeri kurmak pratikte mümkün gözükmemektedir. Böylece "Yasal olmayan" kiliseler son derece kırılgan

⁴ İzmir, Ankara, Samsun, İskenderun ve Diyarbakır'da kilise önderlerine yakın koruma olarak polis nezaret etmektedir.

⁵ Protestan Cemaatinin ibadet yeri sorununa ilişkin olarak Kasım 2008 tarihli ayrıntılı raporumuza web sitemizden ulaşılabilir. Maalesef bu rapordaki sorunlar güncelliğini korumaktadır. http://protestankiliseler.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1140&Itemid=462

bir duruma düşmektedir.

Bir İstisna: 'İstanbul Protestan Kilisesi Vakfı', Altıntepe Kilisesi - Bostancı, İstanbul semtinde 1995 yılında kurulan ve 2000 yılında vakıflaşan Protestan topluluğunun Altıntepe'deki müstakil binası 2006 yılında ibadet yeri olarak onaylanmıştır. Bu durum Cumhuriyet tarihi boyunca ilk kez gerçekleşmiştir.

Dini Yayma Hakkı

Yasalarımızla dini tebliğ veya yayma ve öğretme hakkı güvence altında olmasına karşın bu konuda zorluklar yaşanmaya devam etmektedir. Dini yayma etkinlikleri (özellikle Hıristiyanlar tarafından gerçekleştirildiğinde) tehlikeli ve suç unsuru içeren 'faaliyetler' olarak algılanmaktadır. Bu bakış açısı, Milli Eğitim, emniyet, devlet görevlileri ve genel olarak toplum için geçerlidir.

İnsan haklarına saygının vazgeçilmez bir değer olduğu çoğulcu demokratik toplumlarda farklı din ve görüşlerin öğretilmesi veya yayılması tehdit olarak değil, normal olarak algılanır. Türkiye'de bu bakış açısıyla çelişen en belirgin durumlardan biri, İköğretim 8. Sınıf 'İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük' kitabının⁶, Ulusal Tehditler kısmında 'Misyonerlik Faaliyetleri' başlığı altında bulunabilir. Burada misyonerlik faaliyetleri ulusal tehdit olarak yer almaktadır. Burada 'Misyonerlik' derken belirgin olarak neyin kast edildiği açık değildir. Dünyada 'misyonerlik' konusunda çok çeşitli tartışmalar vardır. Bu konu, hassas, karmaşık, çok boyutlu ve tartışmalı bir konudur. Özellikle çoğunluk dinlerinin yerleşik olduğu yerlerde yeni dini hareketlerin gelişi ve bunun sonucunda toplumda meydana gelen gerginlikler bu tartışmaların kaynağında bulunmaktadır.

Her din bir yerden çıkıp yayılmış olduğu unutulmamalıdır. Kimileri yeni dinleri kabul etmezken, kimileri kendileriyle paylaşılan dini inançları seve seve benimsemiştir. Kitapta atıfta bulunulan 'zorla' ya da 'aldatmaca' yoluyla inanç değiştirme girişimi olarak nitelenen eylem, literatürde genel olarak 'istismarcı misyonerlik' olarak ifade edilmektedir. Ne var ki metin, 'istismarcı misyonerlik' ve 'misyonerlik' arasında bir ayırım yapmamaktadır. Bir taraftan ulusal tehdit olarak görülen 'misyonerlik'in nitelikleri, 'zorla veya aldatmaca' yoluyla din değiştirme olarak tanımlanırken, daha sonra 'kendi kitaplarını değişik dillere çevirterek dağıtır' gibi ifadelerle, dini yayma ve tanıtma hakkının meşru kullanım biçimlerinden biri, bir suçmuş gibi gösterilmektedir. Toplumdaki hassasiyetler göz önünde bulundurulurken temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanmasına veya gasp edilmesine zemin oluşturacak bir zihniyet beslenmemelidir. Bu bölümün kaldırılması ile ilgili Milli Eğitim Bakanlığı ile yazışmalar yapılmış, bu ve benzeri bölümlerin toplumda Hıristiyanlara karşı hoşgörüsüz-lüğü artırdığını, çeşitli saldırılara yol açtığını belirtmemize rağmen olumsuz yanıt alınmıştır⁷. Bu örnek, önyargı ve hoşgörüsüzlüğün Milli Eğitim aracılığı ile bina edilmekte olduğunu ve zihinlere işlendiğini çarpıcı şekilde göstermektedir.

- Amasya'da 2010 Ocak ayında Samsun'dan ziyaret için gelen kilise önderinin ayrılmasının ardından kendilerini Emniyet Güçleri olarak tanıtan sivil giyimli kişiler yerel topluluk üyelerini korkutmak sureti ile kilise önderinin faaliyetleri konusunda bilgi vermelerini istemiş, Topluluk üyelerinin yapılan görüşmelerin açık olduğunu ve isterlerse kendilerinin de katılabileceğini belirtmelerine rağmen ajanlık dayatmasında bulunulmuştur.

Zorunlu Din Dersi

Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Başkanlığı'nın 9 Temmuz 1990 gün ve 1 sayılı kararına göre Gayri Müslim öğrencilerin inançlarını belgelendirmeleri kaydı ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi derslerinden muaf olabilmektedirler. Çocuklar muaf oldukları ve derse katılmama hakları bulunduğu halde, birçok okul yönetiminin bu karardan haberi bulunmamaktadır, çocuklar zorunlu olarak DKAB dersine girmek durumunda kalmaktadır veya kararın tersi bir uygulama ile derse girmemesi yönünde ailelerden yazılı dilekçe istenmektedir. Muaf olduğu halde başka alternatif bulunmadığı için çocuklar DKAB dersi sırasında sınıfta oturmak zorunda kalmaktadır veya ders saatini okul müdür yardımcısının odasında geçirmektedir. Çocukların

⁶ MEB İlköğretim 8. sınıf "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" ders kitabı. Sayfa 205
Devlet Kitapları Yayınları - ISBN: 978-975-11-3073-0

⁷ Bu konu ile ilgili yazışmaları internet sitemizde duyurular kısmında görebilirsiniz. www.protestankiliseler.org

muafiyetini sağlamak için aileler inançlarını açıklamak zorunda kalmaktadır. Ayrıca çocuklar teşhir edilmekte, arkadaşları ve hatta bazı öğretmenleri tarafından başka inanca mensup oldukları için dışlanma, aşağılanma, hakarete hatta fiziksel saldırıya uğrama gibi sorunlarla karşılaşabilmektedir.

- Diyarbakır'da 2010 Nisan ayında İlk Öğretim 5. Sınıf öğrencisi bir Gayri Müslim erkek çocuğun Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi sırasında öğretmenin tüm sınıftan kelime-i şahadet getirmesini istemesi ve çocuğun kiliseye gittiğini ve kelime-i şahadeti bilmediğini ve öğrenmek istemediğini belirtmesi üzerine sınıfta birkaç arkadaşıyla birlikte öğretmen tarafından tokatlandığı bildirilmiştir. Bu durum üzerine aile öğretmenden şikayetçi olmuş ve Milli Eğitim tarafından soruşturma açılmıştır. Soruşturma sonucunda suç sabit görülmediğinden öğretmene herhangi bir ceza verilmemiştir. Çocuk Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersine girmemekle birlikte öğretmeni ve arkadaşları tarafından inancından dolayı tacize uğramaya devam ettiği ailesi tarafından bildirilmiştir.
- Diyarbakır'da 2010 Ekim ayında Vehbi Koç İlk Öğretim Okulu 6. Sınıf öğrencisi bir Gayri Müslim Kız çocuğunun okul arkadaşları tarafından inancından dolayı bıçaklama girişimine varan oranda şiddete maruz kaldığı aile tarafından okul yönetimine bildirilmiştir. Ancak okul müdürü ellerinden bir şey gelmediğini belirtmiş ve ilginç bir örnek vermiştir. Özetle: " bir tanıdığımın işyerinde Hıristiyan çalışıyordu ancak işleri çok kötü gidiyordu ne zamanki Hıristiyanı işten çıkardı işleri düzeldi" ailenin bu örneğe tepki göstermesi üzerine okul müdürü sözlerinin yanlış anlaşıldığını belirtmiştir. Okul ile görüşmeden sonuç alamayacağını anlayan aile çocuğun okulunu değiştirerek şimdilik sorunu çözmüştür.
- 2010 yılı içerisinde İzmir, Malatya ve Yalova'da okul yönetimlerinin Hıristiyan öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nden muaf olma isteklerine Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'nin anayasal zorunluluk olduğu gerekçesi ile olumsuz yanıt verdikleri bildirilmiştir. Daha sonra bu okul yönetimlerine Milli Eğitim Bakanlığı Din Öğretimi Genel Müdürlüğü Eğitim ve Öğretim Yüksek Kurulu Başkanlığı'nın 9 Temmuz 1990 gün ve 1 sayılı kararı hatırlatılınca öğrencilerin muaf olmalarına izin verilmiştir. Sorunun bilgi eksikliğinden yaşandığı anlaşılmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan görüşmelerde okulların bu konularda bilgilendirilmeleri istenmiştir.⁸

DKAB derslerinde çocukların yaşadığı sıkıntılar konusunda ailelerin şikayet etmesini beklemek durumun hassasiyetini gözden kaçırmak anlamına gelecektir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın ailelerin ve çocukların yaşadıkları ve yaşama riskleri bulunan baskıyı ve damgalanmayı göz önünde bulundurarak, şikayet edilmesini beklemeden okullarda ve sınıflarda muafiyet için gereken koşulların sağlandığından emin olması gerekmektedir.

Din Adamı Yetiştirememe Sorunu

Türkiye'deki mevcut yasalar Hıristiyan din adamı yetiştirilmesi veya herhangi bir şekilde dini topluluk üyelerinin eğitilmesi amacıyla dinsel eğitim verecek okullar açılması için olanak vermemektedir. Oysa din görevlisi yetiştirme hakkı din ve inanç özgürlüğünü temel taşlarından birisidir.

Tüzel Kişilik / Örgütlenme Hakkı

Yukarıda belirtildiği gibi, İmar Kanunu'nun zorluğu, toplulukların yaşadığı hukuki problemler, tüzel bir kimlik edinme isteği ve 5253 sayılı yeni Dernekler Kanunu'nda sınırlamaların kaldırılması gibi nedenler ile 2005 yılından itibaren dernekleşme konusunda adımlar atılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede ilk adım olarak 2005 yılında Ankara'da "Kurtuluş Kiliseleri Derneği" kurulmuştur. Daha sonra 22 topluluk daha dernekleşmiştir. Bu süreç devam etmektedir. Dernekler 'kilise' veya 'ibadet yeri' olarak kabul edilmemektedir. Ancak kilise kurmak için tüzel kişiliğe sahip olma zorunluluğunun olduğu, 2005 yılında dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek tarafından belirtilmiştir. Dini toplulukların tüzel kişilik kazanma sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır ve mevcut yasal yol, toplulukların

⁸ Konu ile ilgili yazışmaları web sitemizde bulabilirsiniz. http://www.protestankiliseler.org/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=11&Itemid=456

'topluluk' olarak yasal bir kimliği olmasına fırsat vermemektedir. Buna ek olarak, mevcut 'dernekleşme' yolu pek çok küçük kilise için karmaşık ve uygulaması zor görünmekte ve küçük topluluklar dernekleşme yolu ile yasal kimlik edinme konusunda çaresizlik yaşamaktadır.

İnancı Açıklama Zorunluluğu

Kimliklerdeki din hanesi, kişileri inançlarını açıklamaya zorlanmakta ve yaşamın her alanında ayrımcılıkla karşılaşma riskini artırmaktadır. İnançın kaydettirilmesinin seçmeli olması sorunu çözmektedir. Öncelikle, bu alanın boş bırakılması, çevresel baskılar göz önünde bulundurulduğunda, zordur. Öte yandan, örneğin, din derslerinden muafiyet hakkını kullanmak isteyenler bu haneği boş bırakma olanağına sahip değildir çünkü çocuklarının din derslerinden muaf olması için Hıristiyan olduklarını kanıtlamak zorundadırlar.

Ayrımcılık

Gerek bireysel gerek topluluk olarak hakların kullanımı sırasında ayrımcılık yaygın bir şekilde yaşanmaktadır. Bireysel olarak eğitim hakkı kullanımı, iş yaşamında ve erkekler için askerlik görevinin yerine getirilmesi sırasında ayrımcılık yaşandığına dair alınan duyurular vardır. Kimliklerde din hanesinin bulunması ayrımcılık riskini artıran bir unsur olmaya devam etmektedir. Ayrımcılık konusunda kanıtlanmanın zorlukları ve Türkiye'de ayrımcılık mevzuat ve uygulamasının zayıflığı nedeniyle yaşanan ayrımcılık şikayet ve dava konusu olamamaktadır.

Topluluk olarak yaşanan ayrımcılık, yine en fazla ibadet yeri kurma başvuruları sırasında yaşanmaktadır. Yapılan tüm başvurular içinde ancak tek bir başvurunun başarılı olması bu alanda ayrımcılık kuşkusunu açıkça ortaya koymaktadır.

Medya

Ulusal medyada Hıristiyanlara yönelik karalayıcı ve yanlış bilgiler içeren objektiflikten uzak yayınların 2010 yılında azalmış olması olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmektedir. Buna karşılık, internet ortamında sıkça görülen nefret ve karalama içeren yayınların devam ediyor oluşu kaygı vericidir.

Malatya Davası

2007 yılında Malatya'da üç Hıristiyan'ın acımasızca katledilişinin üzerinden neredeyse dört yıl geçmiş olmasına karşın, görülmekte olan dava birçok soru işareti, henüz kanıtlanmamış olsa da, kamu kuruluşu ve görevlilerinin olay ile ilişkisi açısından açıklığa kavuşturulması ve kovuşturulması gereken birçok iddiayla sürmektedir. Davanın en kısa zamanda tüm karanlık noktaları açığa çıkararak sonuçlandırılması gerekmektedir.

Diyalog

Başbakanlık İnsan Hakları Daire Başkanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ile yaptığımız görüşmeler, Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan yazışmalar olumlu yönde atılmış adımlar olarak görüyoruz. Bunun yanında Başbakanlığın 13 Mayıs 2010 Tarihinde yayınladığı ve Gayri-Müslimlerin haklarına ve eşit vatandaş olduklarına vurgu yapan genelgesi⁹ önemli bir aşama olarak görülmektedir. Ancak özellikle ibadet yeri kurma konusunda bu genelgenin herhangi bir olumlu sonucu görülmemiştir. Diğer taraftan Protestan Toplumunu yok sayılmaya devam edilmektedir. İçişleri Bakanlığına sunulan ve Protestan Kiliseler Derneği'nin Protestan Toplumunun alanına giren konularda muhatap alınması hakkındaki 17.05.2010 tarihli ve 2010/09 sayılı dilekçeye cevap bile verilmemiştir.

Tavsiyeler

- 2010 yılında da Hıristiyanlar'a karşı hoşgörüsüzlük ve nefret suçlarının devam etmiş olması üzücüdür. Nefret suçlarının Adalet Bakanlığı'nca etkin bir şekilde kaydedilmesi (hangi topluluklara yönelik olduğu da dahil olacak şekilde) ve her şeyden önce bu suçların işlenmesine zemin hazırlayan nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.
- Türkiye'de geleneksel olarak kilise binaları bulunmayan Protestan toplumu için ibadet yeri kurma sorunu yıllardır devam eden ve bir türlü çözüme kavuşturulamamış, dini dışı vurma hakkının temel bir unsuru olarak, güncelliğini korumaktadır. Bu konuda acil olarak merkezi ve yerel yetkililerin gereken adımları

⁹ Başbakanlık Genelge sayı: 2010/13 Tarih: 13.05.2010

atmaları gerekmektedir.

- Bazı devlet kuruluşları veya görevlilerince “Misyonerlik” adı altında bir suç türetme ve bunu belli bir inanç grubu ile özleştirme, bunu okullarda, askeri birliklerde ve bazı sivil toplum örgütleri aracılığıyla topluma ülkemizin en büyük tehditlerinden biri olarak öğretme etkinlikleri yürütülmektedir. Bu etkinlikler yetkililerce durdurulmalı ve bu tür girişimlere karşı kararlı bir tutum izlenilmelidir. İnanç ve ifade özgürlüğünü Anayasa ile verip, karalama ve çarpıtılmış propagandalar ile geri alma çabalarına göz yumulmamalıdır.
- Okul kitaplarında yer alan ayrımcılık ve önyargı oluşturan unsurlar kaldırılmalı, bir arada yaşama ve inançlara saygı kültürünün gelişmesi konusunda temenninin ötesinde adımlar atılmalı ve uygulama denetlenmelidir.
- Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi derslerinde çocukların yaşadığı sıkıntılar konusunda ailelerin şikayet etmesini beklemek durumun hassasiyetini gözden kaçırmak anlamına gelecektir. Milli Eğitimin Bakanlığı'nın ailelerin ve çocukların yaşadıkları ve yaşama riskleri bulunan baskıyı ve damgalanmayı göz önünde bulundurarak, şikayet edilmesini beklemeden okullarda ve sınıflarda muafiyet için gereken koşulların sağlandığından emin olması gerekmektedir.
- Her zaman ayrımcılık riski oluşturan kimlik kayıtlarındaki din hanesi kaldırılmalıdır.
- İfade özgürlüğü sınırları içerisinde, medyada yer alan hoşgörüsüzlüğe ve ayrımcılığa neden olabilecek yazılı ve görsel yayınlar için hızlı ve etkin bir şekilde denetim mekanizması kurulması ve medyanın kendi içinde bir 'etik yayıncılık kodu' oluşturması gerekmektedir.
- Toplum içinde farklı dinlere mensup kişilere karşı hoşgörü ve bu kişilerin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak eşit haklara sahip olduğu fikri ve bir arada yaşama kültürü başta Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla olmak üzere, merkezi ve yerel yönetimlerce aktif olarak işlenmelidir.
- Kolluk güçleri inanç yayma ve Müslüman olmayan vatandaşların hakları konusunda bilgilendirilmeli, temel hak ve özgürlüklerin çerçevesinde hak kullanımı, “misyonerlik yapılıyor” gerekçesi ile gasp edilmemeli ve göz altına alınmalara son verilmelidir.
- Demokratik açılım çerçevesinde toplumun tüm kesimlerinin ihtiyaçları ele alınırken, toplumumuzla da diyalog içinde olunmasını arzu etmekteyiz.
- İnsan Hakları eğitimi çerçevesinde ilgili kamu görevlilerine din ve vicdan özgürlüğü hakkının içeriği konusunda eğitim verilmelidir.

Saygılarımızla,

Protestan Kiliseler Derneği

Hukuk ve İnanç Özgürlüğü İzleme Kurulu

10.01.2011